

Fyrmastbarken Abraham Rydberg (1929-1942)

SKEPPSORDER
FÖR
BESÄTTNINGEN
RYDBERGSGASTARNA
Ship's orders for the Rydberg Crew

Årg. 91
Nr 3

Redaktion
Johnny Lund
Lars Bergman

Ansvarig utgivare
Sten Gattberg

Augusti
2023

KAPTEN HAR ORDET

Gastar!

Ordningen börjar bli återställd! Årsmönstring den 1 maj, avslutningar vid Den seglande Gymnasieskolan/*Gunilla*, Marina Läroverket /*Älva* samt skonerterna *Gladan* och *Falken* som har seglat i division. Så en sommar som följs av höstens Backlag. Så skall det se ut när Besättningen brassat fullt och kursen är utlagd.

1 maj-mönstringen blev inte som planerat och önskat. Det blev ett inomhusevenemang undan regnet som började vid 11-tiden. Mer om det finns i Rapport längre fram. Vid Årsmönstringen noterades att de två vakanserna i Befälet nu var fyllda, att Lars Bergman tilldelades Hedersplakett och att mötet beslutade att Årsmönstringen skall hållas första söndagen i maj. Därmed lämnar vi den 90-åriga traditionen med 1 maj. Den traditionella lunchen serverades i Klubbarnas Klubb till allas belåtenhet. Det vill vi fortsätta med!

Studentavslutningen på Öckerö representerades av Jubelgastarna Ragnar Westblad och Gunnar Tholander som överlämnade en sjömanskniv till *Melke Björkman*. Vid

Marina Läroverkets avslutning överlämnade 3. Styrman Anders Rudin sjömanskniven till *Carl Johan Agebratt*.

Skonerterna *Gladan* och *Falken* har under försommaren seglat i division i södra Östersjön med blandade besättningar. *Shamrock* är rustad och har börjat sommarens seglingar med ungdomar. Norrlandsseglingen i juli – augusti är nu i gång.

Sommaren är den ljusa årstiden med olika typer av aktiviteter. Jag hoppas att Ni fått den uppladdning alla behöver inför vinterhalvåret.

Till vårt stöd och sammanhållning har vi *Skeppsorder* som vi fortsätter distribuera i pappersformat och dessutom digitalt. På vår hemsida www.rydbergsgastar.se återfinns samtliga nummer bakåt till 2007.

Vår redaktör Johnny Lund efterlyser Gastarnas underlag för den fortsatta utgivningen.

Några Gastar har ännu inte erlagt mönstringsavgiften 2023. Känns det verkligen bra att läsa Skeppsorder? Eller har Du bara glömt att betala? Anmäl annars att Du vill mönstra av.

Det är viktigt att alla Gastar betalar mönstringsavgiften 250 kr på pg 5 50 66-5!

REKRYTERA MERA! – uppmanas Gastarna göra. Nästa generation är efterfrågad!

Sten Gattberg

Nypåmönstrade

Vi önskar följande under året nypåmönstrade gastar välkomna:

Nils Larsson	Gladan	1963	O
Åke Lublin	Falken	1963	O

Kalendarium

Backlag Ost	onsdag	25 oktober (prel.)
Manusstopp Skeppsorder nr 4/2023	måndag	30 oktober
Backlag Ost	torsdag	23 november (prel.)

RAPPORT FRÅN ÅRSMÖNSTRINGEN 2023 – en inomhushistoria

Mönstringen

Under samlingen den 1 maj började det regna, först som duggregn men alltmer ihållande. Beslutet att avboka sextetten ur Flottans Musikkår i Stockholm och beslutet att förlägga Årsmönstringsceremonin inomhus i Klubbarnas Klubb på Nya Djurgårdsvarvet var rätt om än tråkigt. På morgonen sjuknämde både 1.Styrman Bo Johansson och 3.Styrman Anders Rudin sig. Dessutom

hade SL ställt in bussturer och spårvagnslinje 7. Sjövägen var som vanligt framkomlig.

När klockan bestämdes vara 1200 inleddes årsmönstringen inomhus i Klubbarnas Klubb utan att slå åtta glas eller att flaggan hissades men med fanorna blottade. Dessförinnan lämnade Kocken Michael Jorsback av de 16 närvarande Gastarna från besättningen till Kapten Sten Gattberg. 12 inbjudna gäster var närvarande. Mönstringsceremonin fick anpassas under rådande omständigheter.

Utan biträde av musikerna inställdes ”Rydbergsgastarnas sång”.

Därefter höll Kapten sitt anförande:

”För 100 år sedan bedrevs utbildning i Stiftelsens regi – ”till danande av skicklige sjömän” – som det gjorts sedan 1849 då den första mönstringen skedde av 29 Rydbergselever. Utbildningen flyttades till Alberget 1882 som inköpts som lämplig både för skolverksamhet och som förtöjningsplats för skolskepp.

Förändringarnas tidevarv var dock förestående: 1929 såldes Alberget till häradshövding Knut Dahlberg då Stiftelsen köpte 4m-barken som döptes till ”*Abraham Rydberg*” (III) dit utbildningen av elever förlades under segling på oceanerna.

Samma år sammankallade kapten Arnold Schumburg de elever som 25 år tidigare seglat i något av skolskeppen till kamratföreningen Besättningen Rydbergsgastarna. 1933 kom första numret av Skeppsorder som alltså firar 90-årsjubileum.

Sådan är vår historia i korthet och jag hälsar Er alla välkomna. Särskilt vänder jag mig till våra hedersgäster Tommy och Eva Adamsson. Hedersstyrman Åke Kindstedt hedrar oss med sin närvaro. Gamla som nya Gastar med medföljande fruar och övriga gäster hälsas varmt välkomna.

Tre Jubelgastar befordrades:

Adrian Ström (Ej närvarande)	O	Gladan	1973
Åke Lublin	O	Falken	1963
Nils Larsson	O	Gladan	1963

Jubelgasten *Lars Bergman* tilldelades Besättningens Hedersplakett nr 55 med motiveringen:

Lars var redaktör för medlemsbladet *Skeppsorder* från 2008 till 2014. För att lotsa en ny redaktör åtog sig Lars att vara biträdande redaktör 2019 vilket han fortfarande är. Utöver redaktörskapet medverkar Lars med artiklar och inte minst med att

hålla Mönstringsrullan aktuell. Allt lika uppskattat.

Sedan föregående Årsmönstring har nio Rydbergsgastar fullbordat den sista resan, ankrat och mönstrat av för gott. De församlade gastarna hedrade de bortgångna Rydbergsgastarna med en tyst minut.

Efter korum, hållet av vår Kaplan Bo Lindberg, avslutade Kapten Mönstringen och kallade Gastarna till Årsmöte medan gäster bjöds på lämplig dryck.

Årsmötet

Kaptenen öppnade Årsmötet i 16 Gastars närvaro i Djurgårdsvarvets sammanträdesrum.

Den fastställda dagordningen följdes med rapport från Loggboken som redogör för antalet Rydbergsgastar vid årsskiftet 2022/23 som uppgår till 160, en liten minskning från föregående år. Samtidigt noteras att 13 Gastar har mönstrat på. Under året har nio Gastar avlidit. Tallymanrapport upplästes och attesterades tillsammans med Loggboken. Mönstringsavgiften beslutades till oförändrat 250 kr och för juniorer till 125 kr.

Befälet har haft åtta protokollförda Skeppsråd. Ostkustens Backlag har samlats fyra gånger med föredrag och filmvisning.

Befälet som haft två vakanser, omvaldes i sin helhet med tillägg att *Jan Persson* valdes till Båtsman och under pågående sammanträde anmälde sig *Nils Larsson* som Matros vilket omedelbart accepterades.

Med erfarenhet från de senaste åren föreslogs att Årsmönstringen inte behöver vara den 1 maj utan i stället beslutades att lägga den på *första söndagen i maj*. 2024 blir det den 5 maj.

Lunchmåltiden

De 28 Gastarna och gästerna bänkade sig kring de färdigdukade borden under förväntansfullt sorl. Sedan drycker inhämtats i ba-

ren utnyttjades de utlagda sånghäftena flitigt – om än inte under så samstämd sång som under 1. Styrmans ledning. Gubbröra och efterföljande inkokt lax avnjöts. Efter kaffet gjordes enskilt avtrops. Ute hade regnet nästan upphört och Djurgården stod i vårflor.

Sten Gattberg

Student i Marina Läroverket 5 juni 2023

Efter en del armbrytning med Maringymnasiet kunde de i morse "besluta" vem som skulle tilldelas vårt premium sjömanskniven.

Klockan 1300 satt vi till bords med 120 elever och avnjöt en fin sommarlunch i Cedergrenska tornet Stocksund med magnifik utsikt från 5e våningen.

Så småningom var det dags för undertecknad att hålla tal och utse mottagaren av Rydbergsgästarnas knivpremium.

Talet:

Anders Rudin, Rydbergsgästarna. Bildat av fartygsseglande medlemmar, stöttat av Rydbergsstiftelsen.

För mig som gammal sjöman ”med ankare i mössan” så vet jag vad som är viktigt i alla sammanhang till havs och lands när det blåser både fysiskt och mentalt. Det vi har gemensamt är jordens största resurs havet.

Min far seglade 1934 t.o.r. Australien för att frakta hem vete till Europa ombord på den fyrmastade barken *Abraham Rydberg*.

Jag har seglat jorden runt med flottans skolfartyg *HMS Älvsnabben*, bla i cyklon (> 35 m/s) på Tasmanska havet då jorden runt seglaren Chichester slog runt framlänges med sin segelbåt, bröt armen och fortsatte sin ”singlehanded” segling hem till England. Jag har sett det marina livet kring Hawaii. Men också det marina livet i Kosterrännan, 250 m djup och med en stor artrikedom, som idag är utnämnt till Kosterhavets nationalpark. Där har jag tillbringat mina somrar fsedan 1955, nu med krabbfiskande barnbarn.

Marina gymnasiet har med sina vinterseglingar kring Kanarieöarna och studier av natur och hav, bl.a. runt La Gomera, visat på vikten av att vi människor sköter miljön. La Gomera med sin tropiska skog på ena sidan och djupgraven mot Teneriffa och Teide på den andra har en marin miljö med allt från valar, späckhuggare och delfiner till speciella blötdjur på grundare vatten. På Teneriffa ligger även Tor Heyerdahlmuseet som beskriver hans expeditioner med flottor mellan kontinenterna samt en mkt artrik växtodling och lämningar från soldyrkande människor tusentals år tillbaka.

Annat exempel är Monterey med en djupgrav utanför Kalifornien och ett enormt marinmuseum. Eller det fina marinmuseet i Genua, med allt från galärer, Mercators sjökort till Columbus m.fl. upptäcktsresor.

CARL JOHAN AGEBRATT - Skolans lärare och rektor har meddelat mig att du är en fin representant för Maringymnasiet i Danderyd 2023, du har varit ordförande i elevrådet och alltid engagerat dig i aktuella frågor i skolan till lands och sjöss. Du är även en erfaren sjöscout och seglingsinstruktör. Du får nu priset från Rydbergsgas-

tarna för gott sjömanskap och ditt goda studieresultat. En sjömanskniv med märbspik och ”schakelnyckel”

Anders Rudin

Öckerö-student 2023

Öckerö Seglade Gymnasieskola

I sedvanlig ordning ordnade rektor Stefan Carmesund med personal en fartfylld och musikalisk avslutning för studenterna på Öckerö Seglade Gymnasieskola på Nimbus Konferenscentrum den 9 juni.

Gästarna representerades av Ragnar Westblad och Gunnar Tholander. En sjömanskniv från Rydbergsgastarna överlämnades till eleven MELKE BJÖRKMAN som premium.

90-åring på besök i Stockholm

Skolskeppet *Danmark* gästade Stockholm några dagar i början av juli. *Danmark* färdigställdes 1933 vid Nakskovs Skibsværft och firar således nu 90 år. Ursprungligen hade fartyget 120 elever men har sedan 1959 endast 80 elever. Fasta besättningen utgörs av 15 personer.

Vid andra världskrigets utbrott var fartyget på besök i USA och blev kvar där under hela kriget. Hon utnyttjades då som övningsfartyg för US Coast Guard och det sägs att femtusen kadetter fick sin utbildning ombord under dessa år.

Fartyget har förstås genomgått många moderniseringar under dessa nittio år. Alla moderna hjälpmedel tycks finnas ombord, till och med luftkonditionering, och numera vimlar det av antenner i krysstoppen.

Efter en dödsolycka i februari 2022, under hamnliggande i Assens, då en man föll från bramsalningens puttingsvant har i riggarna införts en säkerhetswire. I denna wire kopplas ett glidlås som vid eventuellt fall låser sig och begränsar fallhöjden till någon meter.

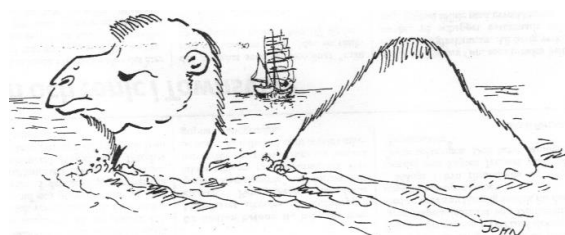
Lasse Bergman

Kamelen

(Saxat ur Sv. Sjöfartstidning augusti -03/Red.)

Kapten Jynsson, befälhavare på barkskeppet *Thekla* hemmahörande i ett av de mera namnkunniga fiskelägena på Skånes sydostkust, var känd för att nyttja mer än måttligt. Ryktet om hans vilda eskapader under rusets inverkan hade flugit vida. Det talades både om våldsamma boxningsmatcher med brittiska bobbies och våldtäktsförsök på skräckslagna burnusklädda muslimer i Alexandria. Till och med på öppna havet kunde hans gång över däck vara ostadig i lugnt väder och hans tal sluddrigt.

På våren 1916, då frakterna var rent okristligt höga, hade *Thekla* fått en last från en hamn i östligaste Medelhavet. På hemresan antog befälhavarens spritkonsumtion sådana proportioner att han vid ett flertal tillfällen drabbades av delirium. Men när befälhavaren, en dag då fartyget befann sig mitt emellan Nordafrika och Sicilien, inför styrman ivrigt pekade på Medelhavets yta och påstod sig se en kamel forsa fram med cirka åtta knops fart, tvingades styrman ingripa och med våld föra den ånyo deliriumdrabbade under däck.

Efter en natt av ruelse kom befälhavaren spik nykter från salongen upp på halvdäck med barskåpets hela innehåll av flaskor i famnen. I styrmannens skräckblandade åsyn offrade han allt åt utsidan. Som om detta inte vore nog gick han, när han återkommit till hemorten, i spetsen för bildandet av samhällets första godtemplarloge.

Förmodligen skulle vi aldrig fått veta den verkliga orsaken till kapten Jynssons 180-gradiga karaktärsändring om inte en tysk sjöofficer, Kapitänleutnant Graf Helmut von Dunkelbier, gett ut sina memoarer "Erinnerungen von einem vieljährigen Aufenthalt unter das Wasser auf mehreren Ozeanen während des letzten Weltkrieg". von Dunkelbier hade varit fartygschef på en tysk ubåt stationerad i Trieste. Denna hamn var flottbas för Tysklands allierade Österrike-Ungern men under första världskriget även för tyska medelhavsbaseerade enheter.

von Dunkelbiers huvuduppgift hade då varit att störa sjötransporter till brittiska militära enheter i östra medelhavsområdet. Men en gång hade han fått ett specialuppdrag. Hans fartyg skulle föra värdefulla mutgåvor från Kaisern till bejen av Tunis. Det blev ett trevligt avbrott i rutinoperationerna och ubåten nådde utan incidenter Tunis hamn, där gåvorna överlämnades under övliga hedersbetygelser. Dock önskade bejen att fartyget skulle ligga kvar till dagen därpå då en gengåva till Kaisern skulle levereras ombord.

På morgonen, då ubåtschefen satt i gunrummet och intog en osedvanligt sen frukost (Tunis hade visat sig ha mycket att erbjuda av nattliv), hörde han snabba steg på däck. Strax därpå rusade hans sekund i uppjagat tillstånd in i gunrummet.

Vad var det som så upprört sekonden? Jo, gåvan hade anlänt och visat sig vara en livs levande kamel! Uppkommen på däck kunde fartygschefen konstatera att hans sekund inte drabbats av värme-slag. På kajen stod en praktfull kamel prydd med ett exotiskt broderat schabrak, klar för transport till Berlin. Men hur fasen stuvar man en kamel i en ubåt?

Då fartygschefen konsulterade den med tysk grundlighet uppjorda

"Taschenbuch für die Kommandanten auf Unterseeboote der Kaiserliche Deutsche Kriegsmarine" kunde han under "Tiertransporte auf See" inte hitta något som var tillämpligt på kameler. Han funderade och funderade. Slutligen, när han från tornet dystert tittade ner på fördäck, kom lösningen. Försiktigt lät han sina matrosar baxa ombord djuret och surra det gränslösa över förliga kanonen.

Inne i hamnen började han sedan sakta fylla dyktankarna så att däckets försvann och vattnet steg tills bara kamelens huvud och puckel befann sig över vattenytan. I det läget gjorde han på djupinstrumentets skala ett märke: "Kamelentiefe" (kameldjup). Därefter gick ubåten åter upp till ytan och lämnade Tunis hamn.

Resan gick utan anmärkningar. Vädret var vackert och kamelens verkade inte nämnvärt chockad av utflykten. Den hölls lugn med hjälp av extra dadelutfodring och ompysslades ömt av kantservisen, som av förklarliga skäl för tillfället inte hade några andra arbetsuppgifter.

Då ubåten befann sig halvvägs över Medelhavet siktades ett barkskepp i kikaren. Fartygschefen beordrade genast "Kamelentiefe" och fortsatte att iakttas seglaren genom periskopet. När han styrde akter om barken såg han två personer på halvdäck som tycktes inbegripna i handgemäng.

Utom synhåll från seglaren återgick ubåten till ytläge och halvannat dygn senare anlände den till basen i Trieste. Kamelen lyftes iland vid god vigör och nu hade ubåten ingenting mer med dess fortsatta transport att skaffa. Den lär ha anlåtit oskadd till adressaten och deponerats i Berlins Tivoli. Vid sin nästföljande permission i Tyskland dekorerades Kapitänleutnant von Dunkelbier med en orden av lämplig storlek för den uppoffrande operationen.

Många i byn förundrade sig över namnet som kapten Jynsson valde på Godtemplarlogen. Den hette nämligen "Dromedaren".

John E. Persson

Några gamla bilder

Abraham Rydberg i okänd hamn, någon gång på 1930-talet. (Kan möjligen någon av gästarna identifiera plats och tid?/Red.)

FLAGGAN I TOPP

September

4 Ulf Dyberg 80 O

Oktober

2 Fredrik Sundberg 50 V

7 Ulf Edman 80 O

15 Ragnar Arvenäs 85 O

16 Björn Borg 85 O

November

12 Björn Carlgren 85 O

14 Anders Friberg 90 O

ANMÄL ADRESSÄNDRING!

Glöm inte bort att meddela adressändring när Du flyttar. Befälets adress finner Du i rutan här intill.

Anmäl/uppdatera även Din e-postadress med ett mejl till anders_rudin@yahoo.com

MÖNSTRINGSAVGIFT

Avgiften för år 2023 är 250 kr, för juniorgastar 125 kr. Pg 5 50 60-5. Glöm ej ange ditt namn.

SKEPPSORDERS REDAKTION

Johnny Lund
Stockholmsv. 62
122 62 ENSKEDE
kkjolu@gmail.com
070-200 80 75

Lars Bergman
lars.h.bergman@gmail.com
070-590 44 23

Tryckt hos Haninge Kommuntryck

Aktuella priser i slabbkistan

Keps med brodyr	180:-
Snapsglas	90:-
Standert	160:-
Bordsflagga 18x18 cm	125:-
Blazermärke	100:-
Rydbergsknappen	100:-
Manschettknappar	125:-
Rydbergsslipsen specialpris	60:-
Engelsk sjömanskniv	800:-
Slipshållare	60:-
Vykort fyrmastbarken	5:- /st
Korrespondenskort fyrmastbarken, med kuvert, 8 st	150:-
Vykort skonert med kuvert	10:- /st
Dekal, självhäftande (10 st för 90:-)	10:-
Boken "Sjöstycken"	250:-
Boken "Flying Clippers Loggbok"	200:-

Allt kan beses på vår hemsida www.rydbergsgastarna.se/slabbkistan och beställas från kansliet. Beställning från kansliet sker genom att sätta in betalning på Besättningen Rydbergsgastarnas Plusgirokonto 5 50 66 -5 och skriva Din beställning på talongen. Till priset för beställda artiklar ska Du lägga 50:- för porto och emballage. Det går också bra att betala mot faktura.

Bårtäcke (blått) med Besättningens emblem finns för utlåning. Kontakta 1:e Styрман.

Aktuella uppgifter om Befälet

Kapten	Sten Gattberg	070-444 7382 sten@famgattberg.se
1:e Styрман	Bo Johansson	070-558 3361 f6abian@icloud.com
2:e Styрман	Håkan Granander	070-130 3038 hakan.granander@gmail.com
3:e Styрман	Anders Rudin	070-795 8596 anders_rudin@yahoo.com
Båtsman	Jan Persson	070-379 4880 drjan.persson@gmail.com
Kock	Michael Jorsback	070-218 2260 mikjor@gmail.com
Matros	Nils Larsson	073-962 6399 nickel@telia.com

Backlagsförmän:

Ostkusten	Anders Isberg	073-765 0320 anders.t.isberg@telia.com
Sydskusten	<i>vakant</i>	
Västskusten	Ola Manhed	073-697 3608 olamanhed@gmail.com

Besättningens adresser

Allmän postadress	Teatergatan 3 111 48 Stockholm
e-post	info@rydbergsgastarna.se
Hemsida	www.rydbergsgastarna.se
Ekonomi, fakturor	c/o Anders Rudin Karen Blixens Gata 7 168 44 BROMMA